

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen

6. kontor/ DEP. 3.1 og 2.1

Sagsnr.: 2008-20-221-03177/dep. sagsnr. 13441

Den 13. november 2008

FVM 602

GRUNNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens grønbog om landbrugsprodukters kvalitet: produktstandarder, produktionskrav og kvalitetsordninger

KOM (2008) 641

Resumé

Kommissionen har den 17. oktober 2008 fremsendt Rådet og Europa-Parlamentet en grønbog om landbrugsprodukters kvalitet: produktstandarder, produktionskrav og kvalitetsordninger. Grønbogen vil være i offentlig høring indtil 31. december 2008. Hensigten med grønbogen er at udvikle strategier for, hvordan EU's landbrugs- og fødevarerhverv kan bruge fødevarer kvalitet som et konkurrenceparameter i det globale marked.

Baggrund

Kommissionen har den 17. oktober 2008 fremsendt Rådet og Europa-Parlamentet en grønbog om landbrugsprodukters kvalitet: produktstandarder, produktionskrav og kvalitetsordninger. Grønbogen er fremsendt i dansk sprogversion den 21. oktober 2008.

Grønbogen vil være i offentlig høring indtil 31. december 2008.

Nærhedsprincippet

Der er tale om en grønbog og ikke om forslag til egentlige retsakter. På denne baggrund er spørgsmålet om nærhedsprincippet ikke relevant.

Formål og indhold

Hensigten med grønbogen er at udvikle strategier for, hvordan EU's landbrugs- og fødevarerhverv kan bruge fødevarer kvalitet som et konkurrenceparameter i det globale marked.

Grønbogens tese er, at der er et marked for produkter, der indeholder merværdi (added value) i form af kvalitet, der ligger ud over grundlæggende produktionsbetingelser, der omhandler fødevarer sikkerhed, dyrevelfærd og miljøhensyn.

I grønbogen redegøres for de 3 hovedgrupper af eksisterende kvalitetskoncepter:

1. Produktionsbetingelser og produktstandarder¹
2. Særlige EU-kvalitetsordninger
3. Private kvalitetsordninger

I Grønbogen beskrives de eksisterende instrumenter vedr. kvalitet, og der lægges op til en diskussion af mulighederne for yderligere EU-initiativer til en udvikling af potentialet i disse ordninger, enten i form af direkte lovgivning eller i form af udviklingen af rammebetingelserne for øget indsats på kvalitetsområdet.

Produktionsbetingelser og produktstandarder

Ifølge grønningen er EU's landbrugsprodukter produceret under skrappe betingelser end mange importerede produkter. I grønningen stilles spørgsmålet, om der bør gøres en indsats for - via en EU-oprindelsesmærkning - at gøre opmærksom på EU's skrappe produktionsbetingelser som et udtryk for høj kvalitet.

Med hensyn til produktstandarder, der både omfatter obligatoriske standarder og beskyttede betegnelser², efterlyses holdninger om fordele og ulemper ved disse standarder, og holdninger til, hvordan reglerne på dette område kan forenkles.

Særlige EU-kvalitetsordninger

Som særlige EU-kvalitetsordninger nævner grønningen økologiordningen og ordningerne vedrørende geografisk betegnelse og oprindelsesbetegnelse for landbrugsprodukter og fødevarer, og betegnelser for garanterede traditionelle specialiteter. Disse ordninger har til formål at signalere over for forbrugeren, at de pågældende produkter besidder særlige kvaliteter med hensyn til oprindelse eller fremstillingsproces.

Med hensyn til ordningerne vedrørende geografisk betegnelse og oprindelsesbetegnelse for landbrugsprodukter og fødevarer diskuteres i grønningen, om der bør fastsættes yderligere kriterier for registrering af produkter under disse ordninger, og om ordningerne også bør omfatte disse produkter, når de anvendes som ingredienser i andre fødevarer.

Med hensyn til økologi efterlyses navnlig holdning til, hvordan markedet for økologiske produkter kan udvikles.

Private kvalitetsordninger

Det anføres i grønningen, at private kvalitetsordninger omfatter en mangfoldighed af ordninger, og anvendelsen af disse ordninger berører en række lovgivningsområder – varernes frie bevægelighed, konkurrenceregler, information og mærkning mv.

¹ I den gængse danske terminologi er ”produktstandarder” det samme som handelsnormer og varestandarder. Forskellen på handelsnormer og varestandarder er i store træk, at handelsnormer er det etablerede udtryk for standarder, der er fastsat i regi af EU's markedsordninger for landbrugsvarer.

² Betegnelser, der ikke er obligatoriske, men hvis de anvendes, skal særlige betingelser være opfyldt.

I grønbogen efterlyses holdninger til, om der bør udarbejdes EU-retningslinjer med det formål at sikre en mere ensartet anvendelse af private kvalitetsordninger.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig, men det forventes, at Europa-Parlamentet vil afgive en initiativbetænkning om grønbogen til Kommissionen.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Grønbogen er et oplæg til diskussion og har derfor ikke administrative eller finansielle konsekvenser.

Høring

Notatet har været sendt i høring i §2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevarerudvalg.

Landbrugsraadet har på vegne af medlemmerne i skriftligt høringssvar den 12. november 2008 meddelt, at Kommissionens initiativ hilses velkomment, idet der ses frem til en konstruktiv drøftelse af rammerne for den fremtidige europæiske fødevarer kvalitetspolitik. Landbrugsraadet støtter i princippet Kommissionens målsætning om at fremme produktionen af europæiske kvalitetsfødevarer og markedsføringen heraf.

Landbrugsraadet ser imidlertid også et særligt behov for at kæde drøftelserne om fødevarer kvalitet sammen med de bestræbelser, der netop pågår i regi af Generaldirektoratet for Erhvervs- og Virksomhedspolitik (Kommissionen) med henblik på at styrke konkurrenceevnen i den europæiske landbrugs- og fødevarer sektor.

I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at ensidig europæisk fokus på fødevarer kvalitet som værende lig med oprindelse er for snæver og uanvendelig for den samlede europæiske fødevarer produktion generelt, idet den ikke forholder sig til andre væsentlige forbrugertrends/markedskrav og er i modstrid med den generelle europæiske fødevarer politik, som er fremtidsorienteret og bredt fokuseret på parametre som konkurrence, innovation, ernæring, miljø og fødevarer sikkerhed.

Etablering af en fælles europæisk kvalitetsmærkningsordning baseret på "*produceret i EU/ produceret uden for EU*" med tilhørende logo vil umiddelbart "bare" være endnu et mærke, som risikerer at forsvinde i mængden, eller i værste fald forvirre forbrugerne unødigt, fremfører Landbrugsraadet. Det er tvivlsomt om et sådant mærke vil opfattes som "added value" af forbrugerne, og en afbalanceret og saglig informationskampagne om den indsats de europæiske fødevarer producenter yder, kunne i sig selv bidrage til en bedre forståelse heraf. Landbrugsraadet har noteret sig landbrugskommissærens udtalelse om, at et mærke skal anvendes for at holde styr på kvaliteten af importerede fødevarer.

Det er i Landbrugsraadets optik EU's veterinær- og fødevarekontor (FVO), der skal have styr på kvaliteten af importerede fødevarer, så forbrugerne trygt kan vælge varer, der måtte indeholde råvarer produceret udenfor EU. Den opgave skal ikke løftes ved hjælp af et mærke, men via importkontrol.

Landbrugsrådet noterer sig i den forbindelse med tilfredshed, at forslag om etablering af en generel landespecifik obligatorisk oprindelsesmærkning er udgået af grønbogen. De gældende regler om oprindelsesmærkning, som fremgår af gældende generelle mærkningsdirektiv bør således bibeholdes. Oprindelsesmærkning bør i den forbindelse alene ske på frivillig basis, da styrkelse af nationale præferencer og fremme af varernes frie bevægelighed på det indre marked er uforenelige størrelser.

Udvikling af økologisk fødevareproduktion bør prioriteres højt i den europæiske fødevarekvalitetspolitik, bemærker Landbrugsrådet. En styrket indsats for udbredelse af økologisk produktion fremmer både udviklingen af en ny kvalitetssektor i europæisk fødevareproduktion og bidrager samtidig til opnåelse af fællesskabets målsætninger på natur og vandmiljøområdet. Økologiens fremtidsmuligheder afhænger af forbrugertilliden til den økologiske produktion, og derfor er det vigtigt, at kommissionen gennemfører aftalte initiativer i EU's Aktionsplan for økologisk fødevareproduktion, herunder at styrke såvel kontrollen med og markedsføringen af den økologiske produktionsmetode.

EU har i mange år medvirket til at udvikle særlige (handels)normer, der for en lang række landbrugsprodukter og visse forarbejdede fødevarer indeholder produktdefinitioner, mindstekrav, produktklasser og mærkningsbestemmelser for at informere forbrugerne. EU bør fortsat spille en rolle i bibeholdelsen og den fortsatte udvikling af relevante normer, som dels giver forbrugeren mulighed for at træffe et oplyst valg af fødevarer, samt giver fødevareproducenterne mulighed for at indrette fødevareproduktionen på ensartede konkurrencevilkår.

Administrative byrder medvirker ikke til at forbedre EU fødevareproduktionen på det globale fødevaremarked. Det er således særdeles vigtigt, at ethvert kvalitetstiltag vurderes i forhold til, hvilke byrder der lægges på fødevareproducenterne. Her er det igen vigtigt, at der sker en koordinering af arbejdet i kommissionens forskellige tjenestegrene.

For så vidt angår det eksisterende EU-system om beskyttede geografiske betegnelser, beskyttede oprindelsesbetegnelser samt garanti for traditionel specialitet, ønsker Landbrugsrådet her en forenkling og foreslår derfor, at kategorien "traditionel specialitet" afvikles, da der stort set ikke er nogen registreringer. Desuden ser Landbrugsrådet ikke noget behov for, at kriterierne for at benytte betegnelsen PGI (beskyttet geografisk betegnelse) strammes op, så linket mellem produkt og oprindelse tydeliggøres, da dette vil virke imod hensigten med fremmelsen af varernes frie bevægelighed i EU.

Antallet af private og nationale ordninger for certificering af fødevarer kvalitet er stigende, og detailhandlen og fødevarerproducenterne har på denne måde mulighed for at differentiere sig fra konkurrenterne, men samtidig giver den lange række af standarder anledning til stigende økonomiske og administrative byrder for den enkelte fødevarerproducent. Der er behov for, at Kommissionen har fokus på denne udvikling med henblik på at medvirke til, at certificerings- og kontrolbyrderne for fødevarerproducenterne integreres og reduceres. Her kunne man overveje at udarbejde nogle guidelines for auditering.

Fødevarerstyrelsen har endvidere sendt grønbogen i høring indtil den 24. november 2008.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder, at grønbogen giver en god oversigt over de eksisterende ordninger vedrørende fødevarer kvalitet.

Det er generelt regeringens holdning, at der ikke er brug for yderligere lovgivning om fødevarer kvalitet, og fra dansk side ses gerne en yderligere forenkling eller afvikling af eksisterende EU-lovgivning. Det er imidlertid positivt, at offentliggørelse af grønbogen sætter fokus på kvalitetsfødevarer, og på vigtigheden af, at EU skaber rammerne for private initiativer, der sigter mod at udnytte kvalitetsparametre til at promovere europæiske produkter på det globale marked.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om andre medlemslandes holdninger til grønbogen. Kommissionen præsenterede under eventuelt grønbogen på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 27. – 28. oktober 2008. Enkelte medlemslande udtalte sig i den forbindelse positivt.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.